

AKADEMIKERNES FORSKNINGS- OG INNOVATIONSPOLITIK 2023

Forord

Akademikerne har en vision om, at Danmark skal være blandt de stærkeste vidensamfund og førende forskningsnationer i verden.

Forskning og ny viden er afgørende for, at vi kan udvikle samfundet i positiv retning, og behovet er større end nogensinde, for verden bliver kun mere kompleks og udfordringerne større.

Forskningsmæssige gennembrud og innovation giver os nye handlemuligheder, så vi bedre kan håndtere fx klimaforandringerne, manglen på arbejdskraft og behovet for nyudvikling i sundhedsvæsenet. Kriser, fx som den nye sikkerhedspolitiske situation og ændringerne i energiforsyningen, kalder på viden som grundlag for politiske beslutninger og konkrete indsatser. Det kræver også forskningssamarbejde på tværs af grænser.

I vores dagligdag kan vi overalt se resultaterne af forskernes indsats. Når virksomhederne vokser og skaber nye arbejdspladser. Når offentlige institutioner forbedrer behandlingsformer og service for borgerne. Og når vi opnår nye forståelser om fællesskabet og os selv. Så er det ofte forskning, der har givet os ny viden og nye ideer. Og det er via innovation, vi har omsat den viden og de ideer til praksis, så der bliver skabt ny værdi. Men forskningen har også en værdi i sig selv, når den giver os nye erkendelser om livet, historien og menneskets vilkår.

Kreativ og banebrydende forskning skabes af forskere med gode vilkår. Forskning kræver tid til fordybelse og gode økonomiske rammer, som giver forskerne mulighed for at koncentrere sig om deres forskningsfelt. Akademikerne arbejder for, at forskerne har attraktive arbejdspladser, et godt arbejdsmiljø og forskningsfrihed.

Men fremragende forskning kommer ikke af sig selv, og Danmarks internationale position som stærkt forskningsland er ikke en selvfølge. Akademikerne arbejder for, at forskning og innovation står højt på den politiske dagsorden, og at bevillingerne øges væsentligt. Regeringen skal have en ambitiøs politik for at styrke offentlig og privat forskning og stå i spidsen for en visionær og langsigtet forsknings- og innovationsstrategi. Det bør stå i ethvert regeringsgrundlag.

Med denne politik giver Akademikerne en række bud på, hvad en ambitiøs og langsigtet forsknings- og innovationspolitik for Danmark bør indeholde.

Lad os sætte ambitionerne højt.

Lisbeth Lintz
Formand for Akademikerne

1. AMBITIØSE INVESTERINGER I FORSKNING ER EN INVESTERING I SAMFUNDET

At gøre Danmark til en førende forskningsnation kræver gode rammebetingelser og ambitiøse investeringer både i den offentlige og den private sektor. Der skal skabes politisk forståelse for, at forskning er en langsigtet investering, der styrker samfundet via viden og nye løsninger. Det gælder ikke mindst, når der skal findes løsninger på problemer, som rækker langt frem i tiden, fx klimaforandringer, håndtering af totalitære regimer, forbedring af unges trivsel og sikring af fødevarer til hele verdens befolkning.

Case: Hvis vi skal finde løsninger på klimakrisen, skal vi vide, hvordan klimaforandringerne påvirker vores jord

Forskning og finansiering af forskning har ofte et langsigtet perspektiv. Arktiske forskere fra Aarhus Universitet har i 24 år analyseret og dokumenteret klimaforandringernes påvirkning af det arktiske økosystem i forskningsstationen Zackenberg i Grønland. De har konstateret, at konsekvenserne af forandringerne er blevet tydeligere og tydeligere. Forskningsstationen var i 1990'erne banebrydende i international klimaforskning og er stadig rollemodel for, hvordan man undersøger miljøets ændringer. Forskerne kommer med deres projekter fra mange forskellige fagområder, fx biologi, geografi, geologi, miljø og fysik. Indsatsen understøtter Danmarks nationale forpligtelser i forhold til klimaet.

Kilde: <https://tech.au.dk/forskning/eksempler-paa-forskning/klimaovervaagning-i-groenland>

Danmark skal øge de offentlige forskningsinvesteringer. Målsætningen om at bruge 1 pct. af BNP har været gældende i Danmark i mange år, mens EU-kommissionen nu har sat et nyt mål på 1,25 pct. af BNP for de offentlige forskningsinvesteringer. Danmark bør tilslutte sig EU-målet og vise politisk vilje til at nå det - på vej mod at afsætte 1,5 pct. af BNP i 2030. I Danmark udgør de samlede offentlige og private investeringer ca. 3 pct. af BNP, mens Finland og Sverige har øget ambitionen til 4 pct. af BNP. Det niveau kan Danmark også sætte som mål.

Danske forskere tiltrækker mange penge fra EU's forskningsprogrammer, fx Det Europæiske Forskningsråd, som støtter internationale, banebrydende forskningsprojekter inden for alle forskningsområder. Men de penge regnes med i opgørelsen af, at de offentlige bevillinger til forskning skal være på 1 pct. af BNP. Dermed bliver de statslige bevillinger tilsvarende mindre. Forskernes og forskningsmiljøernes incitament til at søge EU-midler bliver derved også mindre. EU-bevillingerne bør fremover ikke tælle med til BNP-målet.

Forskning foregår mange steder i både offentligt og privat regi

- På universiteterne.
- På professionshøjskoler, erhvervsakademier og kunstneriske uddannelsesinstitutioner.
- På sektorforskningsinstitutioner og i andre offentlige og private forskningscentre.
- På museer og andre kulturinstitutioner.
- På hospitaler og i regioner og kommuner.
- I alle former for store, mellemstore og små virksomheder.

Der er særligt brug for flere basismidler. Basisbevillingen til universiteterne har ligget på samme niveau i faste priser siden 2010, og for universiteterne betyder det, at en større og større del af basismidlerne går til at sikre medfinansiering af de stigende eksterne bevillinger. Så når der afsættes nye offentlige bevillinger til forskning, bør basisbevillingerne til universiteterne og forsknings- og udviklingsmidlerne til professionshøjskoler og erhvervsakademier øges.

Der er brug for tværfaglig forskning, hvor alle fagligheder kommer i spil

Forskningsområder og forskningsmiljøer er meget forskellige, og forskningsresultaterne kan bruges på mange måder og i mange forskellige dele af samfundet. Ud over at bidrage med resultater, der skabes inden for kernefagligheden, så kan mange forskellige fagområder også bidrage til forskning, som skaber løsninger på de stores samfundsmæssige udfordringer. Og til tværgående forskning, hvor fagområderne kan berige hinanden og skabe konkrete løsninger, der udvikler velfærdssamfundet, virksomhederne og hverdagslivet.

Når der er tale om sammensatte problemer med mange dimensioner, er der brug for, at forskere fra en bredde af faglige felter kombinerer deres mange typer af forskning og viden for at finde løsninger, vi ikke hidtil har kunnet forestille os. Tværfaglig forskning kræver dog, at alle forskningsmiljøer, som indgår, har en stærk kernefaglighed, for at kvaliteten kan fastholdes.

De offentlige forskningsfondes bevillinger skal gives både som frie midler og midler til særlige temaer - og til både grundforskning og anvendt forskning. Samtidig skal de politiske krav til fondene om at bevilge penge til forskning inden for bestemte temaer kunne udløse bevillinger til en bred vifte af faglige miljøer, så der bliver større diversitet i forskning og løsninger. Ofte vil der være tale om tværgående indsatser, som kræver tværgående løsninger, og derfor er der også brug for flere bevillinger, som bidrager til at fremme tværfaglighed i forskningen. Mange forskellige fagområder kan bidrage til løsninger på konkrete samfundsudfordringer.

Case: Hvordan redder vi klimaet gennem grøn omstilling? Der kan hentes viden og løsninger fra mange fagområder.

Vi kan styrke den grønne omstilling på mange måder, fx ved at omlægge vores energiforbrug til vedvarende energikilder, udskifte benzinbiler med elbiler og styrke den cirkulære økonomi. Men vi kan også sætte fokus på, hvordan vi bruger vores investeringer til at trække virksomhederne i en mere grøn retning. Det gør professor Frederik Steen Lundtofte, som er forsker på Aalborg University Business School, hvor han er en del af et forskningsprojekt, som undersøger samspillet mellem investeringer, miljø og afkast. Et foreløbigt resultat af projektet er, at investeringer i virksomheder - i nogle sektorer - har stor betydning for CO2-udledningen. Frederik Lundtofte vil med sit forskningsprojekt samarbejde med industrien om at udvikle en app, som kan vurdere klimapåvirkningen af investorerens aktieporteføljer. På den måde kan man få et overblik over, hvilke investeringer som er med til at understøtte den grønne omstilling.

https://www.linkedin.com/posts/djof_red-klimaet-ved-at-investere-gr%C3%B8nt-kan-din-activity-6953589297560100864-fdpx/

Der er ofte et politisk ønske at bevilge penge til de offentlige fonde med fokus på et bestemt tema eller problem. Men der skal også være penge til den nysgerrighedsdrevne forskning, der udspringer af forskernes egne ideer, så der også kan forskes på områder uden aktuel politisk bevågenhed. Det har i århundreder vist sig at give banebrydende forskning. Og de offentlige fondes krav til ansøgninger skal være gennemsigtige og fleksible, og der skal fokus på, om succesraterne er fornuftige i forhold til den tid, forskerne bruger på at søge.

Private investeringer i forskning er afgørende, uanset om pengene investeres i forskning i en offentlig institution eller i virksomhedernes egen forskning. Den private sektor investerer ca. dobbelt så meget i forskning som det offentlige. Og flere private forskningsmidler betyder flere private investeringer i den offentlige forskning, fx har Novo Nordisk Fonden øget sine bevillinger meget i de senere år. Incitamenter til at øge forskningen i den private sektor, fx i form af skattefradrag for forskningsinvesteringer, er derfor en styrke for den samlede forskning. Offentlige midler skal dog også kunne supplere kommercielle investeringer, hvis der er risiko for skævvridning af den offentlige service. Fx bør private investeringer i at udvikle nye patientbehandlinger til bestemte sygdomme modsvares af offentlige forskningsmidler til forskning i behandling af sygdomme, der ikke har kommerciel interesse. Derved modvirkes stigende ulighed i sundhed.

Der er brug for en bedre forskningsstatistik og en større gennemsigtighed i det offentlige forskningsbudget, så vi tydeligere kan se, om vi bruger ressourcerne rigtigt og faktisk investerer 1 pct. af BNP i offentlig forskning. Der kan sættes spørgsmålstegn ved, hvorvidt Danmark reelt opfylder BNP-målet: Fx ved vi ikke nok om forskningens omfang i kommuner og regioner, og meget tyder på, at forskningsinvesteringerne på hospitalerne, som tæller med til BNP-målet, er kraftigt overvurderet. Desuden tæller universiteternes husleje med, men er det forskning? Endelig er der EU-midlerne. Hvis de ikke længere tælles med ift. BNP-målet, så opfylder Danmark først målet, hvis/når der bevilges flere statslige forskningsmidler.

Akademikerne opfordrer politikerne til at:

- Øge de offentlige forskningsinvesteringer først til 1,25 pct. af BNP, jf. EU's målsætning herom, og efterfølgende til 1,5 pct. af BNP i 2030
- Stoppe modregningen i finanslovsbevillingerne af de penge, som danske forskere henter hjem fra EU's forskningsprogrammer
- Øge basismidlerne til universiteterne og forsknings- og udviklingsmidlerne til professionshøjskoler og erhvervsakademier, når der afsættes nye penge til forskning
- Stimulere private virksomheders investeringer i forskning
- Efterspørge mere retvisende opgørelser af forskningen på hospitalerne, så dens volumen medregnes korrekt i forhold til BNP-målet for forskningsinvesteringer

2. STÆRKE RAMMER GIVER STÆRKE OFFENTLIGE FORSKNINGSMILJØER

Universiteternes basismidler er grundlag for, at universiteterne kan forske på højeste internationale niveau og sikre forskningsbaseret uddannelse med høj kvalitet. Basismidlerne gør, at universiteterne kan udføre forskning på en bred vifte af fagområder - også dem, der ikke har en stor ekstern finansiering. Det er vigtigt, fordi forskningsområder, der ikke er så kendte, hurtigt kan blive vigtige, når der sker noget uventet, som fx Ruslands invasion af Ukraine.

Case: Ruslands invasion af Ukraine giver nyt behov for Ruslandskundige forskere

Michail Suslov er født i Rusland og lektor på Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier på Københavns Universitet, hvor han forsker og underviser i russisk politik, historie og samfundsforhold. Der er med den igangværende krig i Ukraine et stort behov for den viden, der bygger på hans forskning, så politikerne og resten af samfundet kan handle på et solidt videngrundlag. Lige efter Ruslands invasion i Ukraine vurderede han, at krigen var en logisk følge af Putins ideologiske kamp mod Vesten, men at den var overraskende dårligt forberedt. Han påpegede også, at der på det tidspunkt var meget lidt viden om beslutningsprocesserne i Putins regering.

<https://hum.ku.dk/faknyt/2022/marts/krigen-i-ukraine-er-en-logisk-foelge-af-putins-ideologiske-kamp-mod-vesten/>

Det er positivt, at universiteterne tiltrækker mange nye eksterne midler, særligt fra private fonde, men det må ikke som nu skævvride universiteternes økonomi. Universiteter og fonde må i fællesskab finde en løsning, så universiteternes medfinansiering af privat finansierede forskningsprojekter ikke bruger for stor en andel af basismidlerne. For de skal også bruges til andet, fx forskning på fagområder, der ikke tiltrækker mange eksterne midler. Basismidlerne er også en vigtig finansieringskilde til forskning, som ikke er direkte anvendelsesorienteret.

Forskning og uddannelse hænger tæt sammen, og økonomisk usikkerhed på uddannelsesområdet skaber også usikkerhed for forskningen. Der er behov for en pause i de mange uddannelsesreformer, der presser universiteternes økonomi og dermed kvaliteten i både uddannelse og forskning hårdt. Dimensionering, decentralisering og forslag om kortere kandidatuddannelser forhindrer universiteterne i at fastholde en stabil økonomi og have fokus på kvalitet.

Udgifter til bygninger og nybyggeri giver en del universiteter yderligere økonomiske udfordringer, fx kan de øgede udgifter til Københavns Universitets Niels Bohr Bygning komme til at betyde nedskæringer på forskningen. For at undgå noget lignende i fremtiden skal universiteterne have reel mulighed for at få bygningssærlige eller bedre huslejevilkår, hvis de ønsker det.

Den praksisrettede forskning på professionshøjskoler og erhvervsakademier bidrager til at skabe en bedre offentlig sektor og til øget innovation i virksomhederne. Den skal styrkes, og der skal afsættes flere midler til at udvikle indsatsen, fx på det pædagogiske område. Kommunernes forskningsindsats, som danner videngrundlag for de kommunale indsatser på sundheds-, social- og ældreområdet, skal styrkes.

Case: Forskerne skal ud i kommunerne for at fremme evidensbaseret praksis

Kommunernes ergoterapeutiske tilbud til borgere med kronisk sygdom er oftest individuelle forløb i borgernes hjem. Forløbene er dyre og effekten udokumenteret. Rødovre Kommune indgik derfor et samarbejde med en forsker i ergoterapi for at afprøve et evidensbaseret ergoterapeutisk gruppeforløb. Antagelsen var, at det både vil være mere effektivt og sikre bedre brug af ressourcerne. Med samarbejde ville man desuden få dokumenteret effekten af den sædvanlige praksis. Forskningsprojektet gennemføres i Rødovre Kommune, og resultaterne vil vise, om programmet i lige så høj grad forbedrer funktionsevnen i hverdagen som den sædvanlige praksis ift. borgere med kronisk sygdom. Og om programmet betyder, at der bruges færre ressourcer end sædvanligt

Bevillingerne til forskningen på hospitalerne og i regionerne har stor betydning for udfordringerne på sundhedsområdet, fordi forskningen handler om at udvikle nye behandlingsmuligheder til patienterne. Derfor skal forskningen ske i tæt tilknytning til praksis.

Akademikerne opfordrer politikerne til at:

- Understøtte aftaler om en langsigtet løsning, der giver universiteterne medfinansiering til de faste omkostninger, når de modtager eksterne private bevillinger.
- Give reformer rettet mod uddannelses- og forskningsinstitutionerne tid til at blive implementeret og evalueret, før der gennemføres nye.
- Bevilge universiteter, som ønsker det, bygningsselveje eller bedre huslejevilkår.
- Styrke den praksisrettede forskning på professionshøjskoler og erhvervsakademier.
- Opfordre kommunerne til at styrke den praksisrettede forskningsindsats og dermed evidensgrundlaget for den kommunale indsats.
- Sætte fokus på og sikre bedre vilkår for den praksisrettede forskning.
- Sikre hospitalerne bedre muligheder for at kombinere forskning med det daglige kliniske arbejde med patienterne.

3. GOD FORSKNING SKABES AF FORSKERE MED GODE VILKÅR

Forskning af høj kvalitet kan kun skabes, når forskerne har gode vilkår, uanset om de er privatansatte eller offentligt ansatte. Der skal være tid og penge til at fordybe sig i forskningen, og bevillinger til at skabe bæredygtige forskningsmiljøer. Forskernes tid skal primært bruges til at forske og ikke til fx at skrive ansøgninger for at opnå den næste bevilling.

Citat: 'Meldal havde måske aldrig fået Nobelprisen, hvis han var startet som forsker i dag'

'Både Morten Meldal og Jens Christian Skous nobelpriser illustrerer et kerneaspekt ved grundforskningens vilkår: Tid til fordybelse og tid til det uplanlagte. Et gode der til stadighed er presset af målstyret forskningspolitik. Langsommelighed i forskningsprocessen handler ikke om mangel på virkelyst eller et lavt ambitionsniveau. Langsommelighed beskriver et aspekt af det gode forskningsmiljø, hvor der er plads til dybtgående og kvalitetsprægede undersøgelser, men også til mulighed for at løbe risici og lave lærerige fejl, fordi der ikke skal leveres (del)resultater hele tiden (...).'

Claus Hélix-Nielsen, præsident, Danmarks Naturvidenskabelige Akademi, i Altinget, 20. december 2022

Universiteterne skal kunne rekruttere og fastholde de dygtigste forskere fra Danmark og udlandet. Der skal sættes ind over for dårlige arbejdsvilkår, usikre karriereveje og for stort konkurrencepres. Ellers er der risiko for, at for mange forskere, måske særligt de unge, vælger at forlade universiteterne, selv om de har lysten og talentet til at være universitetsforskere.

Konkurrence er en grundpræmis på universiteterne, men karrierevejene skal være gennemskuelige. Midlertidige fuldtidsansættelser skal begrænses til ph.d.-forløbet og stillinger på postdoc-niveau der, hvor ansættelsen er konkret begrundet i projektets karakter. Det er positivt, at der er blevet ansat mange ph.d.ere, men kun en mindre del af dem kan blive fastansat på universitetet, mens flere skal fortsætte karrieren andre steder, fx i en virksomhed.

Vilkårene i den private og den offentlige sektor er meget forskellige, og bedre løn- og ansættelsesvilkår kan gøre det attraktivt for forskere at søge til de private virksomheder. Det vil dog styrke samarbejdet mellem universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier på den ene side og virksomheder på den anden side, hvis der er bedre vilkår for at skifte mellem sektorerne. Det kræver en større gensidig anerkendelse af forskelle i forskningspraksis og nye metoder til at styrke mobiliteten. Delestillinger kan være vejen frem, når forskere gerne vil arbejde med både konkrete opgaver og forskning, som fx læger gør i den kliniske forskning.

Det er positivt, at antallet af forskerårsværk er steget, men det må ikke føre til flere midlertidigt ansatte med dårligere vilkår. Adjunkter skal i højere grad ansættes varigt, og tenure track skal være en mere udbredt vej til varig ansættelse som lektor og professor. Der skal samtidig større fokus på vilkår og karrieremuligheder for de forskere, der arbejder med praksisrettet forskning, fx på professionshøjskoler og erhvervsakademier.

Ligestilling i forskningen er fortsat en udfordring, bl.a. er der væsentligt færre kvinder end mænd i lektor- og professorstillinger. Men universiteterne har ikke råd til at miste halvdelen af talenterne. Det er oftest kvinder og yngre mænd med børn, som fravælger universitetet på grund af dårlige arbejdsvilkår. Bedre vilkår kan øge ligestillingen, men der kan fx også ses på mulige bias ved bedømmelse af ansøgere til forskerstillinger og ved tildeling af bevillinger.

Internt på universiteterne skal der være en involverende ledelseskultur, som sikrer forskerne medbestemmelse. Det er vigtigt for kvaliteten i beslutningerne og for forskernes motivation til at påvirke deres egne og forskningens vilkår.

Akademikerne opfordrer universiteterne til at:

- Sikre forskerne et godt arbejdsmiljø og gode arbejdsvilkår.
- Begrænse midlertidige fuldtidsansættelser til ph.d.- og postdoc-stillinger.
- Bruge tenure track mere som vejen til fastansættelse som lektor og professor.
- Tage ledelsesansvar for at sikre finansiering til ansættelse af forskere og ikke lade forskerne stå med ansvaret for at skaffe eksterne penge til en fortsat ansættelse.
- Arbejde for diversitet og en ligelig kønsbalance – også på de enkelte fagområder.
- Have større opmærksomhed på at udvikle en mere involverende ledelseskultur og sikre medarbejdernes medbestemmelse.

4. FORSKNINGEN SKAL VÆRE PÅ HØJESTE INTERNATIONALE NIVEAU

Danske universiteter er kendt for at have internationalt anerkendte forskningsmiljøer, og den høje kvalitet skal fastholdes. Forskningsmiljøerne skal have økonomi og medarbejdere til at sikre både bredde og kvalitet. Der skal være et videnberedskab på mange forskningsområder, så vi fx ikke bliver historieløse, fordi den sidste forsker, der forstår olddansk, stopper.

Forskning af høj kvalitet skaber grundlag for uddannelse og efter- og videreuddannelse af høj kvalitet. Derfor skal der være en god forskningsdækning for alle uddannelser uanset område, fx kan én forsker ikke være forskningsmiljø for en uddannelse alene. Det gælder ikke mindst kandidatuddannelser, hvor forskningsmiljøerne er under opbygning, fx de uddannelser, som bygger ovenpå professionsuddannelserne.

Nogle forskningsområder risikerer af miste deres økonomiske grundlag, fordi antallet af studenterårsværk falder så meget, at der samlet set ikke er penge nok. Vi kan stadig have brug for den konkrete forskning, så der må findes en løsning for, at vi kan beholde forskningsberedskabet der, hvor der fx er en uddannelse, som lukker eller har meget få studerende.

GDPR og nye internationale krav til datahåndtering er en stor udfordring, fx for den kliniske forskning, fordi det bliver mere bureaukratisk og tidskrævende at bruge store mængder af data i forskningen. Der er brug for at tilpasse vilkår og procedurer, så reglerne kan fungere i praksis og ikke spænder ben for forskningen.

Akademikerne opfordrer politikerne til at:

- Sikre grundlaget for et forskningsberedskab på en bred vifte af områder, herunder særligt på de områder, hvor nye kandidatuddannelser er under opbygning.
- Sørge for at konkrete forskningsmiljøer ikke mister deres økonomiske grundlag, fordi det tilknyttede uddannelsesområde bliver mindre eller helt forsvinder.
- Sikre at GDPR-krav og nye krav til datahåndtering ikke står i vejen for forskningen.

5. FORSKNINGSFRIHED GIVER STØRRE KVALITET I FORSKNINGEN

Forskerne skal have forskningsfrihed for at kunne skabe ny viden af høj kvalitet. De skal kunne vælge de emner, de vil udforske, hvilken metode de vil bruge, og hvordan de vil offentliggøre deres resultater. Det er afgørende for, at vi kan have tillid til forskningen.

Hvad er forskningsfrihed?

Forskningsfrihed er en del af den akademiske frihed, som både handler om forsknings-, ytrings- og undervisningsfrihed. Forskningsfrihed indebærer, at forskerne har emne-, metode og publiceringsfrihed.

Politikere, myndigheder eller organisationer, som beder forskerne løse en opgave, skal ikke kunne begrænse deres frihed til at sikre kvaliteten af deres arbejde. Samarbejde med eksterne parter og opgavestillere skal bygge på et etisk grundlag, som skærmer forskerne fra eksternt pres omkring metode og offentliggørelse af resultater. Der er forskere, der fx har oplevet, at de ikke må udtale sig om deres resultater, før opgavestilleren har givet tilladelse til det.

Universiteter og andre forskningsinstitutioner skal have frihed til at sige fra over for eksternt pres. Deres integritet er garant for forskernes forskningsfrihed og den bedst mulige forskning.

Samspillet mellem forskerne og samfundet skal bygge på respekt for forskningens resultater og for forskerne. Vi forventer, at de præsenterer deres resultater og bidrager til den offentlige debat. Og forskerne vil som udgangspunkt gerne dele deres viden og resultater og hente inspiration i dialogen med omverdenen. Det skal der være gode betingelser for, og her må offentligheden, fx medierne, bidrage til, at forskerne kan præsentere deres forskning på seriøs vis.

Akademikerne opfordrer politikerne til at:

- Lade prioriteringer af indsatsområder, intern økonomiske prioritering og sikring af kvalitet i forskningen være op til universiteterne efter princippet om armslængde.
- Bidrage til at skabe respekt om forskningen og forskernes indsats.
- Have opmærksomhed på, at forskernes valg af metoder, kvalitetssikring og publicering respekteres, fx når de udfører opgaver for ministerier og styrelser.

6. VIDENSAMARBEJDE OG INNOVATION UD FRA FORSKNINGEN ER EN KERNEOPGAVE

For at styrke innovationen er der brug for gode rammer for vidensamarbejde mellem virksomhederne og universiteterne – og de øvrige offentlige institutioner, der forsker. Det er en kerneopgave for institutionerne at sætte deres viden i spil og øge vidensamarbejdet med virksomheder og offentlige organisationer. Grundlaget for indsatsen er, at forskningen kan skabe nye løsninger dels i form af fysiske produkter, som fx grøn energi, medicin og madvarer, dels i form af serviceprodukter, som fx behandlinger, interfaces, servicekoncepter og oplevelser.

Hvad er vidensamarbejde og innovation?

Innovation (En kort udgave) er nye ideer, der omsættes til praksis og skaber værdi. Kilde: www.lederweb.dk.

Innovation (En lidt længere udgave) er implementeringen af et nyt eller væsentligt forbedret produkt (vare eller tjenesteydelse), proces, markedsføringsmetode eller en væsentlig organisatorisk ændring. Innovationer er resultatet af bevidste planer og aktiviteter rettet mod en forbedring af virksomhedens produkter, processer, salg og markedsføring eller organisering. Innovationer kan tage udgangspunkt i ny viden og teknologi, men kan også være kombination af, eller nye anvendelsesmuligheder for, eksisterende viden og teknologier. Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Et **vidensamarbejde** er, når en virksomhed går sammen med forskere, undervisere eller studerende, fx fra en uddannelses- og forskningsinstitution om at finde konkrete løsninger på virksomhedens udfordringer. Kilde: Erhvervshus Hovedstaden.

Videndeling (tovejs) og **videnspredning** (envejs) handler om, hvordan viden bevæger og spreder sig mellem mennesker - hvordan den samles, lagres og deles. Kilde: Wikipedia

Der er brug for en klarere politisk tilkendegivelse af, hvad der forventes af universiteterne på innovationsområdet, og hvilke ressourcer der er til at styrke indsatsen. Forskerne skal have flere muligheder, end i dag, for at omsætte deres forskning til innovation og etablering af startups. Derfor skal politikerne, ledelserne og de enkelte forskningsmiljøer i højere grad anerkende og formidle, hvor vigtigt det er, at viden fra forskningen bringes i spil - og at der er ressourcer til det.

Universiteterne indgår løbende samarbejdsaftaler med store virksomheder, og samarbejdsformerne udvikles, fx når de danner partnerskaber om forskningsmissioner vedr. udvikling af grønne brændstoffer. Innovationssamarbejdet med SMV'ere og mindre offentlige institutioner skal dog styrkes, og de skal lettere kunne finde en samarbejdspartner med relevant viden. Universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier gør en systematisk indsats for at styrke de studerendes og forskernes interesse for innovation og iværksæteri. Men indsatsen kan flere steder fortsat forbedres og koordineres endnu mere imellem institutionerne.

Case: Innovationsambassadører: Studerende og forskere skal tænke mere i innovation og iværksætteri

Professor Kristian Strømgaard, Københavns Universitet, har med støtte fra Novo Nordisk Fonden påtaget sig at være innovationsambassadør, samtidig med at han passer sin forskning. Han forsker i nye midler til at behandle slagtilfælde og har været med til at etablere firmaet Avilex Pharma. Som innovationsambassadør skal han fremme universitetets innovation og undervise forskere og studerende. Her skal han bl.a. dele sin viden om innovationsprocesser. Han siger bl.a. at: 'Der er stadig et uudnyttet innovationspotentiale. Det handler om en form for mentalitetsændring, hvor flere bliver opmærksomme på mulighederne for at skabe innovation på baggrund af deres forskningsmæssige opdagelser sideløbende med deres akademiske karriere.'

Kilde: Christian Thorsted: Innovationsambassadør: 'Lyst og begejstring skal være drivkraften', Pharma 7/2021

Der er brug for mødesteder, hvor studerende og forskere med interesse for iværksætteri kan mødes, også på tværs af fag. Gode forretningsmodeller opstår ofte ved at kombinere faglige og forretningsmæssige kompetencer. Der er fx flere steder succes med at etablere åbne innovations- og idéudviklingsmiljøer i tilknytning til institutionerne. Her kan studerende og dimittender møde virksomheder og organisationer og drøfte udfordringer, ideer og nye forretningskoncepter. Det giver et frugtbart miljø for at skabe fælles praksisrettede løsninger. Men indsatsen er ofte afhængig af lokale ildsjæle og enkeltstående bevillinger fra private donationer.

Når en forsker vil omsætte en idé eller et forskningsresultat til innovation, skal der være klare regler og procedurer for, hvordan dialog og forhandlinger om rettigheder skal foregå. Der findes rammer fastsat i lovgivning, men institutionerne kan fortsat have meget forskellige tilbud og praksis. Forskeren må ikke stå alene med sit krav om rettigheder til at publicere og omsætte sin forskning til innovation. Derfor må den enkelte institution gøre sin praksis tydelig, stille ekspertise til rådighed for forskeren og koordinere praksis med tilsvarende institutioner.

Akademikerne opfordrer universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier til at:

- Etablere endnu nemmere adgang for virksomhederne, også SMV'erne, til at finde en samarbejdspartner på institutionen med relevant viden og forskning.
- Styrke indsatsen for at øge forskernes og de studerendes interesse for innovation og iværksætteri.
- Sikre faste regler og procedurer, som støtter den enkelte forsker i dialog og forhandlinger om retten til at publicere og omsætte forskning til innovation.

Akademikerne opfordrer politikerne til at:

- Skabe en vision for at forbedre innovationsindsatsen og nedsætte en national innovationsbestyrelse for at give indsatsen politisk forankring og samlet organisering.
- Sikre en stabil økonomisk ramme for innovation, vidensamarbejde og videnspredning, fx overførsel af teknologi og udvikling af iværksætttermiljøer for studerende.

AC Akademikerne

Akademikerne er hovedorganisation for 465.000 offentligt og privatansatte, og udgør den akademiske fagbevægelse

FAOD FORBUNDET
ARKITEKTER OG DESIGNERE

Præsteforeningen

komunikation
og sprog
Tæt på dig og dit fag

DANSK PSYKOLOG FORENING | indblik og udsyn

Pharmadanmark
en fagforening der gør en forskel

LÆGEFORENINGEN

Djøf

Yngre Læger

SIF

BKF
Billedkunstneres Forbund
Danish Visual Artists

FORBUNDET
KULTUR OG
INFORMATION

Dansk
Ingeniørforening

danske
scenografer

Tandlægeforeningen

Følgende har bidraget til publikationen:

Karen Skytte (Akademikerne), Anne-Mette Schroll (Jordemoderforeningen), Astrid Gufler (Djøf), Jesper Allerup (Lægeforeningen), Jonas Skov Korsgaard (Pharmadanmark), Mads Flyvholm (DM), Michael Poulsen (Danske Fysioterapeuter), René Flege Højmark (Ingeniørforeningen, IDA), Ulla Garbøl (Ergoterapeutforeningen), Vera Erickson (Den Danske Dyrlegeforening).

Akademikerne | Nørre Voldgade 106 1358 København K | Tlf.: 33 69 40 40 | E-mail: ac@ac.dk